

SAKSFRAMLEGG**Saksbehandler: Gaute Ivar Krogfjord**

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Kommunestyret - Ørland kommune	

Høring om lov om godkjenning av låneopptak i forkant av kommunereformen

Vedlegg:

- 1 Brev fra Kommunal og moderniseringsdepartementet om høring
- 2 Notat fra Kommunal og moderniseringsdepartementet

Sakens bakgrunn og innhold

Det skal gjennomføres en kommunereform, jfr Kommune-proposisjonen 2015. Departementet har utarbeidet et forslag til lovendring som styrker den statlige kontrollen med økonomien til kommunene. Forslaget går ut på at kommunale vedtak om låneopptak og langsiktige leieavtaler for budsjettårene 2015–2017 ikke er gyldige før de er godkjente av fylkesmannen. Høringsfristen er 25. juni 2014.

Departementet forslår følgende ny lovtekst:

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) skal § 60 nytt nr. 6 lyde:

6. Også for kommuner som ikke er underlagt statlig godkjenning etter nr. 1, er vedtak i kommunestyret for budsjettårene 2015 til og med 2017 om opptak av lån eller om langsiktig avtale om leie av bygninger, anlegg og varige driftsmidler som kan påføre kommunen utgifter ut over fire budsjettår, ikke gyldig før det er godkjent av fylkesmannen. Kommuner som inngår kontrakter som krever godkjenning, må orientere sine medkontrahenter om kravet om godkjenning.

I forkant av sammenslåinger kan lånegjelda øke fordi det sittende kommunestyret kan investere og velte kostnadene over på den nye, større kommunen. Departementet ser derfor et behov for sterkere statlig kontroll med hvilke økonomiske forpliktelser den enkelte kommunen påtar seg i forkant av kommunereformen. Dette er bakgrunnen for at departementet vil vite hva høringsinstansene mener om at alle kommuner fra og med budsjettåret 2015 til og med budsjettåret 2017, blir underlagt krav om statlig godkjenning av låneopptak og enkelte langsiktige leieavtaler.

I de tilfellene der investeringene har karakter av strategiske tilpassinger i forkant av kommunereformen, vil departementet kunne la være å godkjenne, helt eller delvis, at kommunen tar opp lån eller inngår langsiktige leieavtaler, selv om formålet isolert sett er lovlig. Kravet om statlig godkjenning av lån osv. er ment å hindre rent strategiske tilpassinger i forkant av kommunereformen. Det skal ikke legges avgrensninger på investeringsnivået i seg selv. Dersom en kommune er i økonomisk balanse, skal fylkesmannen ikke nekte lån ut fra en ren økonomisk vurdering.

Administrasjonens vurdering

Forslaget om en slik lovendring innebærer et kraftig inngrep i det kommunale selvstyret ovenfor alle kommuner. Kontrollordningen skal gjelde fra brevet ble sendt kommunene i år og i ytterligere tre år. Departementet har gitt en svært vid begrunnelse for forslaget, slik det går fram av høringsbrevet:

«Kravet om statleg godkjenning skal førebyggje at lån, investeringar eller lokaliseringar lokalt skaper usemje mellom kommunar som kan vere aktuelle kandidatar for samanslåing. For å nå måla i kommunereforma, kan det vise seg vesentleg å unngå at investeringar og lokaliseringar dei komande åra snevrrar inn kva for inndelingsendringar som lokalt blir oppfatta som aktuelle. For at dei samanslåtte kommunane etter reforma ikkje skal få svekka handlefridomen sin, er det vesentleg å unngå auka opplåning i forkant av reforma og å sørgje for at nye bygg osv. ikkje får ei lokalisering som gjer drifta av den nye kommunen vanskelegare.

I dei tilfella der investeringane til dømes har karakter av strategiske tilpassingar i forkant av kommunereforma, vil departementet kunne la vere å godkjenne, heilt eller delvis, at kommunen tek opp lån eller inngår ein langsiktig leigeavtale, sjølv om føremålet isolert sett skulle vere lovleg. Kravet om statleg godkjenning av lån osv. er meint å hindre reint strategiske tilpassingar i forkant av kommunereforma.»

Hva som kan oppfattes som «strategiske tilpasninger» vil variere og er uansett svært uklart. Historien taler for at det ikke er behov for en statlig godkjenningsordning av kommunale investeringer, låneopptak eller leieavtaler med mindre departementet mener at det kan bli aktuelt med omfattende tvangssammenslåing av kommuner våren 2017. Dersom kommunene har tillit til løftene om at det ikke skal skje tvangssammenslåing vil det heller ikke være aktuelt å foreta uansvarlige eller dårlig begrunnede investeringer i årene som kommer. Kommuner som opptrer slik risikerer da å måtte bære konsekvensene av dette selv.

Departementet foreslår at fylkesmennene skal ha ansvaret for å godkjenne de kommunale vedtakene fordi fylkesmennene forutsettes å ha den nødvendige lokalkunnskap. Med den svært vide begrunnelsen som departementet har gitt for lovforslaget innebærer dette at fylkesmennene vil måtte utøve et betydelig skjønn, en skjønnsutøvelse som i så fall må forutsettes å være bedre enn det de lokale folkevalgte er i stand til. En slik makt- og myndighetsoverføring viser i praksis mangelfull tillit til de lokale folkevalgte, og større tillit til statlig embedsverk og sentralisert byråkrati.

Rådmannens innstilling

1. Det aktuelle lovforslaget bryter vesentlig med uttalt tillit til lokalt folkestyre og demokrati. Som opptakt til en ønsket frivillig kommunereform blir dette en feil tilnærming, når det hevdes at kommunereformen skal føre til mer og ikke mindre folkestyre, og der det hevdes at det er et vesentlig mål å flytte makt og myndighet til kommunene.
2. Det må forutsettes at lovforslaget er unødvendig, og at de lokale folkevalgte er i stand til å håndtere avgjørelser om investeringer i kommunene også i forkant av en kommunesammenslåing.